

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

Надання модифікованого аудиторського звіту негативно впливає на ділову репутацію, поточну діяльність суб'єкта господарювання та свідчить про неефективність системи його внутрішнього контролю.

Список використаних джерел:

1. Результати аналізу аудиторських звітів щодо звітності НФУ за 2021 рік. <https://www.apu.com.ua/wp> (дата звернення: 20.04.2023).
2. Андрейцева І. А. Аудиторський висновок: методичні аспекти. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки*. 2014. Вип. 9. С. 119–123.
3. Аудит : підручник. Колектив провідних науковців та аудиторів-практиків України (за загальною редакцією д. е. н., професора О. А. Петрик). К. : КНЕУ, 2015. 504 с.
4. Панібратова С. В. Головні відмінності у підготовці аудиторського звіту та висновки при проведенні обов'язкового аудиту публічних акціонерних товариств. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2010. Випуск 3 (18). С. 247–253.
5. Utenkova K. O. (2011). «Audit» : Textbook. [Online]. K. : Publishing house “Alerta”, available at: <http://pidruchniki.com/>
6. Рядська В. В., Петраков Я. В. Аудит. Навч. пос. К. : Центр учбової літератури, 2008. 416 с.
7. Сизоненко О. В., Дарнопих Т. В. Модифікація аудиторської думки щодо звітності спеціального призначення. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2012. № 4 (62). С. 310–315.
8. Петраков Я. В. Модифікація аудиторського висновку: причини надання та наслідки для суб'єкта господарювання. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2009. № 39. С. 196–202.

Ключові слова: аудиторський звіт, аудиторський висновок, суб'єкти господарювання, контроль, звітність, чинне законодавство.

Key words: audit report, audit opinion, business entities, control, reporting, current legislation.

ПОПЕЛЮК ВАДИМ ПАВЛОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ПОГЛЯД НА КОНКУРЕНТНІ ВІДНОСИНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ГОСПОДАРСЬКОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Свій початок конкурентні відносини беруть ще з давніх цивілізацій – грецької та римської. Тут важливо зазначити, що у VI ст. до н. е. у Греції почали зароджуватись перші торгові поселення, які містили в собі торговельні пункти, де купці могли позмагатись за клієнтів. Це було початковим етапом для конкуренції, яка в свою чергу сприяла

тому, що купці покращували свій товар та могли його підлаштовувати до потреб населення. Така початкова конкуренція була однією із перших кроків до розвитку різних ремесел, які могли залежати від попиту населення та посприяла піднесенню економіки на новий, більш досконалий для тих часів рівень [1, с. 5–14].

Щодо Римської імперії, то одним із прикладів є едикт “*Edictum De Pretiis Rerum Venalium*”, що у перекладі означає «Едикт про ціни на продукти», який був виданий Діоклетіаном у 301 році н. е. [2, с. 4–6].

Загалом зрозуміло, що навіть у такі давні часи, опосередковане розуміння конкуренції було наявне у більшій частини суспільства, а з боку влади відповідно до того часу застосовувалися відповідні правові інструменти задля врегулювати даного питання. Так, конкурентні відносини поступово розвивались під впливом різних торгівельних поглядів. Для прикладу, варто згадати обмежуючі закони, що повинні були призупинити діяльність монополій це Закон “*Statute of Monopolies*”, виданий у Великій Британії у 1623 році, спрямований на захист прав винахідників [3]. Також треба згадати і відомого економіста Адама Сміта та його працю «Дослідження про природу і причини багатства народів», в якій яскраво висвітлені переваги вільної конкуренції та відсутність у потреби регулювання економіки [4]. XIX–XX століття супроводжувались тенденцією видачі законів щодо обмеження монополій та їх впливу на вільний ринковий обіг. Підтримувалась вільна конкуренція, а отже конкурентні правовідносини почали набувати статус сталих економічних відносин. Закон Шермана 1890 року, виданий у США, маючи антимонопольний характер може також послугувати прикладом фактору розвитку конкурентних правовідносин у позитивній динаміці. Подібного характеру впливу на розвиток конкурентних правовідносин надав і Римський договір 1957 року [5, с. 45–48].

Якраз історичний аналіз показує, що з еволюційними процесами суспільство потребує більш здорової конкуренції, що впливає якість товарів та послуг, які отримує споживач. В той же час, в умовах сьогодення конкурентні правовідносини виступають багатогранним господарсько-економічним явищем у суспільстві.

Дане поняття досліджувалося провідними вченими, такими як А. Сміт, М. Портер, Р. Райх ще здавна, а тому на сьогоднішньому етапі дослідження конкурентних правовідносин фахівці мають можливість до запозичення та удосконалення набутих знань. Однак, на законодавчому рівні в Україні відсутнє закріплення даного поняття [6, с. 1]. Так, Голота А. С. зазначає, що конкурентними правовідносинами вважаються «відносини між суб'єктами господарювання, основу яких складають економічне суперництво та боротьба за найвигідніші умови виробництва та збуту товарів, надання послуг, за привласнення найбільших прибутків, під час чого стихійно регулюються пропорції суспільного виробництва та дотримується конкурентне законодавство» [6, с. 2–4]. Савченко І. А., пропонує визначати конкурентні відносини як «широкий спектр взаємозв'язків між суб'єктами конкурентного середовища, дуалістичний характер яких розкривається криз

призму суперництва (антагоністична складова) та взаємодії (конструктивна складова), що забезпечують еволюційно-прогресивний вектор розвитку світогосподарського простору» [7].

Загалом всі дослідження поняття «конкурентних відносин» характеризуються економічним спрямуванням та об'єднанні спільним критерієм – конкуренція. При цьому саме держава виступає і як регулятор економічних відносин, який встановлює правила і механізми правового регулювання конкуренції, здійснює охорону конкурентних відносин. Так, наявність Господарського кодексу України, який загалом за своєю правовою природою покликаний регулювати господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання. При цьому Кодекс є важливим джерелом регулювання конкурентних правовідносин та конкуренції, зокрема, в 18 статті зазначається про обмеження монополізму та сприяння змагальності у сфері господарювання, тому варто наголосити, що саме принципи змагальності виступає критерієм співіснування суб'єктів конкурентних правовідносин та створює сприятливі умови для виокремлення якісної продукції та товарів на ринку і прагненню їх покращення.

В той же час, Верховна Рада України у першому читанні прийняла законопроект «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період», який, серед іншого, передбачає визнання ГК України таким, що втратив чинність.

Багато науковців висловилися щодо захисту ГК України, в тому числі і судді Верховного суду, для прикладу, секретар судової палати для розгляду справ щодо захисту прав інтелектуальної власності, а також пов'язаних з антимонопольним та конкурентним законодавством КГС у складі Верховного Суду Володимир Селіваненко зауважив, що в регулюванні конкурентних відносин значну роль відіграє ГК України, зокрема у статтях 32–37 цього Кодексу визначено поняття недобросовісної конкуренції, вказано її види і відповідальність за це правопорушення, а прихильники такої реформи не до кінця усвідомлюють наслідки скасування ГК України, а також ризики правової невизначеності для економічної ситуації в Україні, та ще й в умовах воєнного стану [8].

Звернемо увагу на окремий аспект в регулюванні конкурентних відносинах це те, що особливістю законодавства про захист економічної конкуренції є декларування захисту прав споживача, хоча споживач, як учасник таких відносин та його права цим законодавством не визначені. В той же час, правам споживачів, внаслідок свого слабкого економічного стану та в результаті порушень в конкуренції може завдаватись шкода і хоча споживач прямо не бере участі в конкуренції, але його вибір є потужним важелем регулювання ринкових відносин і конкуренції, тому його права потребують додаткового захисту.

При цьому, останні правові тенденції в цій сфері доводять, що господарське законодавство іде в цьому напрямку. Для прикладу зазначено

останні зміни в регулюванні ринку надання грошових коштів населенню де прослідковується наявність недобросовісної конкуренції шляхом введення в оману та наведення неправдивих відомостей. Так, Національний банк України прийняв постанову № 100 від 05.10.2021 «Про затвердження Положення про інформаційне забезпечення фінансовими установами споживачів щодо надання послуг споживчого кредитування» де в пункті 4 цього Положення встановлено, що фінансова установа повинна надавати повну, точну та достовірну інформацію споживачу щодо споживчого кредиту з дотриманням вимог законодавства України та несе визначену законом відповідальність за ненадання, надання не в повному обсязі або надання (поширення) недостовірної інформації про діяльність фінансової установи у сфері споживчого кредитування під час інформування споживача [9].

Прийняття НБУ такої постанови доводить, що правове регулювання аспектів ринку надання грошових коштів населенню цілком виправдане, адже основне завдання державних органів у цій сфері – встановлювати правила гри для відповідних суб'єктів та захищати споживача. Таким чином, правове регулювання конкурентних відносини через наявність господарського законодавства та Господарського кодексу України, як базового акту, впливає на загальнодержавні процеси, соціально-економічні умови, що будуються всередині суспільства та сприяє розвитку відповідного сектору економіки та економіки загалом.

Список використаних джерел:

1. Вахонеев В. В. «Античні поселення на Боспорі кіммерійському в першій половині VI ст. до н. е.: спроба археологічної реконструкції». С. 5–19. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/2285/1/Vakhon.pdf>
2. «Пізня римська імперія (Домінат)». – [Електронний ресурс] // Режим доступу// <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=335077>
3. Statute of Monopolies 1623. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.legislation.gov.uk/aep/Ja1/21/3>
4. Багатство народів: уривок з класичної економічної праці Адама Сміта. – Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://voxukraine.org/bogatstvo-narodiv-urivok-z-klasichnoyi-ekonomichnoyi-pratsi-adama-smita>
5. Шкляр С. Міжнародно-правове регулювання контролю над дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції. Підприємництво, господарство і право. 2021. С. 45–48.
6. Голота А. С. Особливості конкурентних відносин України в умовах глобалізації / А. С. Голота // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2013. – Вип. 3. – С. 58–64. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/2030/1/ОСОБЛИВОСТІ%20КОНКУРЕНТНИХ%20ВІДНОСИН%20УКРАЇНИ%20В%20УМОВАХ%20ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.pdf>
7. Савченко І. А. Сучасні підходи до економічної сутності конкурентних відносин. Ефективна економіка № 2, 2013. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1785>
8. Селіваненко В. Конкурентційні спори: тенденції судової практики захисту від недобросовісної конкуренції. – [Електронний ресурс] //

Режим доступу: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1399880/>

9. Постанова НБУ № 100 від 05.10.2021 «Про затвердження Положення про інформаційне забезпечення фінансовими установами споживачів щодо надання послуг споживчого кредитування». – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0100500-21>

Ключові слова: конкуренція, конкурентні відносини, Господарський кодекс України.

Key words: competition, competitive relations, Economic Code of Ukraine.

ЗГАМА АНТОНІНА ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

М'ЯКЕ ПРАВО У ГОСПОДАРЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ: МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

У глобалізаційних умовах сьогодення правові приписи нездатні належним чином здійснювати правове регулювання сучасних суспільних відносин через їх модифікацію та постійний розвиток. Разом з тим, ускладнення суспільних відносин об'єктивно потребує й відповідного специфічного регулятивного впливу на них, урахування різних проявів нерегламентованих варіацій їх розвитку, і безперечно, різноманітних життєвих обставин. Право повинно оперативно реагувати на такі зміни в життєдіяльності, проте виконувати свою головне завдання – забезпечення порядку та захисту прав, свобод та інтересів юридичних і фізичних осіб. У цьому контексті особливо важливою є роль гнучкого, адаптивного та інноваційного права, яке може ефективно регулювати нові суспільні явища та відповідати на нові виклики, водночас заснованого на принципах справедливості, рівності, правової детермінації, а саме так званого «м'якого права».

Наукова спільна досить схвально відгукується про доцільність застосування актів м'якого права за відсутності можливості використання традиційних джерел права [1, с. 83]. Як правило, м'яке право пов'язують з галуззю міжнародного права та відносять до неофіційних правових інструментів (виражені у вигляді декларацій, рекомендацій, стандартів, кодексів поведінки та інших документів), які не мають прямої юридичної обов'язковості, носять рекомендаційний характер та використовуються для регулювання різних питань і досягненню спільних цілей. М'яке право зазвичай використовується для сприяння змінам у поведінці та практиці учасників міжнародних відносин, що можуть привести до подальшого розвитку та закріплення правових стандартів у відповідних галузях.

СЕКЦІЯ 26
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Подцерковний Олег Петрович

Про потреби врахування досвіду провідних західних юрисдикцій при забезпеченні проарбітрабельності національної правової системи 670

Возняковська Крістіна Анатоліївна,

Біленець Дарія Анатоліївна

Організація господарської діяльності в зонах митного контролю . . . 673

Будурова Ганна Миколаївна

Звернення до міжнародного комерційного арбітражу в умовах воєнного стану. 676

Добровольська Володимира Володимирівна

Щодо висновку аудитора стосовно суб'єктів господарювання 680

Попелюк Вадим Павлович

Ретроспективний погляд на конкурентні відносини щодо захисту Господарського кодексу України 683

Згама Антоніна Олександрівна

М'яке право у господарському судочинстві: механізми реалізації . . 687

Зятіна Діна Володимирівна

Корпоративні права у ліквідаційній процедурі у справі про банкрутство. 691

Романадзе Луїза Джумберовна

Обов'язкові інформаційно-оціночні зустрічі з медіатором як елемент розвитку медіації в Україні 694

Гофман Олександр Рудольфович

Окремі питання господарсько-правового забезпечення надання гарантій уряду у механізмі стимулювання розвитку переробної галузі в аграрному секторі України 696

Лазарева Наталя Михайлівна

Використання системи ProZorro в господарській діяльності 700

Прилуцька Аліна Вікторівна

Щодо різновидів альтернативних способів вирішення господарських спорів. 702

Голощак Анастасія Миколаївна

Господарська діяльність в умовах дії спеціальних режимів господарювання в умовах воєнного стану. 704

Ковалевич Ігор Ігорович

Теоретико-правовий аналіз судової практики в частині обігу віртуальних активів 708